

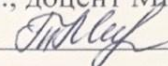
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка

Факультет історії, бізнес-освіти та права
Кафедра права та правоохоронної діяльності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. завідувача кафедри
к.ю.н., доцент Мілова Т.М.

«2» серпня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 18 (НПП 2.1.1.10) ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 081 Право
(шифр, назва галузі)

Спеціальність: 081 Право
(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма «Право»
(назва)

Форма навчання денна, заочна
(денна, заочна,)

2022 – 2023 навчальний рік

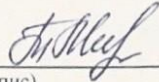
Робоча програма навчальної дисципліни **Цивільне право** розроблена на основі освітньо-професійної навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня **бакалавра** за спеціальністю **081 Право**

Розробники: Сокурєнко О.А., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри права та правоохоронної діяльності.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри права та правоохоронної діяльності

Протокол від «2» серпня 2022 року № 1

В.о. завідувача кафедри права та правоохоронної діяльності

_____ Т.М. Мілова
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робоча програма навчальної дисципліни «Цивільне право» для студентів спеціальності 081 «Право» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти. ЦДПУ імені В. Винниченка, 2022.

© Сокурєнко О.А., 2022

© ЦДПУ імені В. Винниченка, 2022

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6,5	Галузь знань _____081 Право_____ (шифр і назва)	Нормативна	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання _____ (назва)	Спеціальність: _____081 Право_____ (шифр і назва)	Рік підготовки	
		2022-й	2023-й
Загальна кількість годин – 195		Семестр	
		3-й, 4-й	3-й, 4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента –	Освітня програма: _____081 Право_____ ----- (шифр і назва)	30 год.	12 год.
		Практичні, семінарські	
	40 год.	4 год.	
	Лабораторні		
	год.	год.	
	Самостійна робота		
	125 год.	179 год.	
	Індивідуальні завдання:		
	год.		
	Вид контролю:		
3-й семестр залік	3-й семестр залік		
4-й семестр екзамен	4-й семестр екзамен		

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Цивільне право (загальна частина)» полягає в засвоєнні студентами значення норм та інститутів загальної частини цивільного права; формування системи науково-теоретичних знань цивільного права.

Завдання вивчення дисципліни «Цивільне право (загальна частина)» полягає в ознайомленні з основними положеннями цивільного права і його окремими інститутами; з науково-теоретичним надбанням науки цивільного

права; аналіз та узагальненні судової практики в сфері приватного права; розвиток навичок самостійного вирішення наукових та практичних проблем цивільного права.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі *компетентності*:

загальні	фахові
<p>Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК - 1)</p> <p>Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК - 2)</p> <p>Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК - 3)</p> <p>Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК - 7)</p> <p>Здатність бути критичним і самокритичним (ЗК-8)</p> <p>Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК - 11)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право (ФК-7); - знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права (ФК-8); - здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти (ФК-11); - здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції (ФК-12); - здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності (ФК-13); - здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації (ФК-14).

1.3. Очікувані програмні результати навчання:

- проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел **(ПРН-3);**

- давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю (ПРН-5);
- доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло (ПРН-12);
- пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту (ПРН-13);
- застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки (ПРН-21);
- надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях (ПРН-23).

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Вступ до цивільного права

Тема 1. Цивільне право – галузь сучасного права.

Поняття цивільного права як самостійної галузі права. Місце цивільного права в системі правових галузей. Ознаки цивільного права. Соціальна обумовленість цивільного права. Співвідношення цивільного права і цивільної політики.

Цивільне право в системі права України. Конституція України та її значення для цивільного права. Цивільне право та суспільні галузі права. Цивільне право і міжнародне право.

Предмет цивільного права – майнові відносини та особисті немайнові відносини. Метод цивільно-правового регулювання. Загальне юридичне становище суб'єктів цивільних прав і обов'язків. Специфіка юридичних фактів у цивільному праві. Диспозитивні начала в цивільному праві. Особливості цивільно-правових санкцій. Функції цивільного права: регулятивна, охоронна, попереджувально-виховна, попереджувально-стимулююча.

Визначення і система цивільного права. Цивільно-правові норми та інститути, їх поділ на загальні та спеціальні, особливі. Загальна частина. Особисті немайнові права фізичних осіб. Речове право. Право інтелектуальної власності. Зобов'язальне право. Сімейне право. Спадкове право.

Структура цивільного законодавства. Загальні засади цивільного законодавства. Акти цивільного законодавства України. Конституція України – основа цивільно-правового регулювання особистих немайнових відносин, відносин власності та ін. Цивільний Кодекс України. Закони України, їх роль для розвитку цивільного законодавства в Україні. Укази Президента. Постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України. Відомчі нормативні акти. Акти цивільного законодавства і договір. Звичаї ділового обороту Аналогія права і закону у цивільному праві. Співвідношення галузевого і комплексного законодавства і міжнародні договори. Аналогія в цивільному законодавстві. Роль судової і арбітражної практики в удосконаленні, тлумаченні і застосуванні цивільного законодавства. Джерела опублікування цивільно-правових нормативних актів.

Тема 2. Поняття і зміст цивільних правовідносин.

Поняття і особливості цивільних правовідносин. Елементи цивільно-правових відносин. Учасники цивільних правовідносин – фізичні особи, юридичні особи, держава Україна, Автономна Республіка Крим, територіальні громади, іноземні держави та інші суб'єкти публічного права. Об'єкти цивільних правовідносин – речі, дії, результати інтелектуальної творчості, особисті немайнові блага. Суб'єктивне право і суб'єктивний обов'язок. Види цивільно-правових відносин: регулятивні і охоронні, абсолютні і відносні, активні і пасивні, речові і зобов'язальні, майнові і особисті немайнові.

Тема 3. Підстави виникнення цивільних прав та обов'язків. Здійснення цивільних прав та виконання обов'язків.

Підстави виникнення, зміни і припинення цивільних правовідносин. Юридичні факти та їх класифікація. Здійснення цивільних прав та його межі. Виконання цивільних обов'язків. Захист цивільних прав та інтересів. Захист цивільних прав та інтересів судом, Президентом України, органами державної влади, органами влади АРК та органами місцевого самоврядування. Захист цивільних прав нотаріусом. Самозахист цивільних прав. Здійснення права на захист. Відшкодування збитків та інші способи відшкодування майнової шкоди. Відшкодування моральної шкоди.

Тема 4. Фізичні особи як суб'єкти цивільних прав і обов'язків.

Поняття фізичної особи, цивільна правоздатність фізичної особи. Обсяг цивільної правоздатності. Ім'я та місце проживання фізичної особи. Повна, мінімальна, неповна, обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною. Цивільна відповідальність фізичної особи. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою. Оголошення фізичної особи такою, що померла. Правові наслідки. Опіка. Акти цивільного стану. Підстави, порядок і значення реєстрації актів громадянського стану. Фізична особа як підприємець. Банкрутство фізичної особи-підприємця. Управління майном, що використовується у підприємницькій діяльності, органом опіки та піклування.

Завдання опіки та піклування. Орган опіки та піклування. Встановлення опіки та піклування судом. Призначення опікуна або піклувальника. Права та обов'язки опікуна, піклувальника. Припинення опіки та піклування.

Тема 5. Юридичні особи як суб'єкти цивільних прав і обов'язків.

Їх види.

Поняття та види юридичних осіб. Юридичні особи приватного та юридичні особи публічного права. Організаційно-правові форми юридичних осіб. Державна реєстрація. Філії та представництва юридичних осіб. Управління юридичною особою. Відповідальність юридичної особи. Припинення юридичної особи. Задоволення вимог кредиторів.

Господарські товариства: поняття та види, майно та права. Повне товариство – поняття, утворення, управління. Ведення справ повного товариства, розподіл прибутку та збитків. Вихід, виключення, вибуття з повного товариства. Командитне товариство – основні положення, характеристика засновницького

договору, права та обов'язки вкладників. Відповідальність за зобов'язанням. Ліквідація. Товариство з обмеженою і товариство з додатковою відповідальністю. Поняття та учасники. Зміст статутів. Характеристика статутних капіталів. Управління, контроль за діяльністю, ліквідація. Акціонерне товариство. Поняття. Порядок створення. Характеристика статутного капіталу та органів управління – загальних зборів, виконавчого органу, наглядової ради. Виробничий кооператив. Установчі документи. Майно виробничого кооперативу.

Тема 6. Об'єкти цивільних правовідносин.

Види об'єктів цивільних прав, їх оборотоздатність. Загальна характеристика речі: нерухомі та рухомі, подільні та неподільні, індивідуально-визначені та ті, що визначаються родовими ознаками, споживчі та неспоживчі, складні. Загальні положення про цінні папери. Пайові цінні папери. Боргові цінні папери. Похідні цінні папери. Товаророзпорядчі цінні папери. Вимоги до цінного паперу та передавання прав за цінним папером. Окремі види цінних паперів: акції, інвестиційні сертифікати, облігації, ощадні сертифікати, вексель, закладна, чек, опціон, ф'ючерс, форварди, депозитарні свідоцтва.

Нематеріальні блага – результати творчої діяльності, службова та комерційна таємниця, особисті немайнові блага фізичної особи.

Розділ 2. Особливості правочинів та представництва. Строки та терміни. Позовна давність

Тема 7. Правочини.

Поняття та види правочинів. Правочини щодо яких правові наслідки пов'язуються з настанням певної обставини (відкладальні та скасувальні обставини). Загальні вимоги до правочинів. Форма правочину: усна, письмова, нотаріальне посвідчення правочину. Поняття недійсності правочину. Види недійсних правочинів. Правові наслідки. Поняття та види реституцій. Недодержання сторонами при вчиненні правочину вимог закону.

Поняття та підстави представництва. Передоручення. Комерційне представництво. Довіреність. Форма. Строк. Припинення, скасування, відмова від представництва.

Тема 8. Визначення та обчислення строків. Позовна давність.

Поняття та юридичне значення строків та термінів. Види строків та термінів у цивільному праві та їх кваліфікація. Строки виникнення та здійснення цивільних прав. Строки виконання цивільно-правових обов'язків. Строки захисту цивільних прав.

Претензійні строки. Присікальні строки. Гарантійні строки. Строки набувної давності. Порядок обрахування строків у цивільному праві. Початок і закінчення строку. Спеціальні правила обчислення строків. Порядок вчинення дій в останній день строку.

Позовна давність. Поняття, загальна та спеціальна позовна давність. Зміна тривалості позовної давності. Обчислення і застосування позовної давності. Початок перебігу позовної давності. Зупинення та переривання перебігу позовної

давності. Перебіг позовної давності у разі залишення позову без розгляду. Застосування позовної давності до додаткових вимог. Вимоги, на які позовна давність не поширюється. Наслідки спливу позовної давності.

Тема 9. Поняття, види та захист особистих немайнових прав.

Поняття особистого немайнового права. Види особистих немайнових прав. Зміст та здійснення особистих немайнових прав. Захист особистих немайнових прав. Спростування неправдивої інформації. Право фізичної особи на відшкодування завданих їй збитків та компенсацію моральної шкоди.

Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи. Право на охорону здоров'я, на усунення небезпеки, яка загрожує життю та здоров'ю. Право на таємницю про стан здоров'я. Право на сім'ю, опіку та піклування. Право на безпечне для життя і здоров'я довкілля.

Право на ім'я, на зміну імені та його використання. Право на повагу до гідності та честі. Право на таємницю особистого життя (інформацію, кореспонденцію, особисті папери). Захист інтересів фізичної особи при проведенні фото-, кіно-, теле- та відеозйомок.

Право на свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості. Право на недоторканість житла, вибір роду занять, свободу пересування.

Розділ 3. Право власності та інші речові права

Тема 10. Загальні положення про право власності.

Поняття права власності. Зміст права власності. Здійснення права власності, непорушність права власності. Тягар утримання майна. Ризик випадкового знищення та пошкодження майна. Форми права власності.

Тема 11. Набуття права власності та припинення права власності.

Підстави набуття права власності юридичною особою публічного права, добросовісним набувачем на майно, відчужене особою, яка не мала на це права, на новостворене нерухоме майно, у разі переробки, самочинного будівництва. Момент набуття права власності у набувача за договором, річ, рухоме майно, від якого власник відмовився, знахідку, бездоглядну домашню тварину, скарб, набувальна давність. Набуття права власності при приватизації державного майна та майна територіальної громади.

Підстави припинення права власності. Відмова власника від права власності. Викуп безгосподарно утриманих пам'яток історії та культури. Реквізиція та конфіскація. Оплатне вилучення майна у власника за рішенням суду або іншого державного компетентного органу. Націоналізація. Припинення права власності у разі приватизації державного майна територіальної громади.

Тема 12. Право спільної власності.

Поняття і види права спільної власності. Суб'єкти права спільної власності. Способи виникнення права спільної власності. Види спільної власності. Спільна часткова і спільна сумісна власність. Зміст права спільної власності. Виділ частки

і розділ майна. Право привілейованої купівлі. Припинення права спільної власності.

Тема 13. Право власності на землю та житло.

Земля як об'єкт права власності громадян. Суб'єкти права власності на землю. Права та обов'язки власника земельної ділянки. Право власника на забудову земельної ділянки. Самочинне будівництво. Викуп земельної ділянки для потреб держави, Автономної Республіки Крим та територіальної громади. Викупна ціна земельної ділянки. Припинення права власності на земельну ділянку.

Право власності на житло. Житловий будинок та квартира як об'єкт права власності. Право власника житлового будинку та квартири. Права житлобудівничого та житлового кооперативу. Товариство власників квартир.

Тема 14 Захист права власності.

Загальна характеристика цивільно-правових засобів захисту права власності. Речово-правові засоби захисту права власності. Право власника на витребування майна з чужого незаконного володіння (віндикаційний позов). Право власника на витребування майна від добросовісного набувача. Розрахунки при витребуванні майна з чужого незаконного володіння. Витребування грошей і цінних паперів на пред'явника.

Захист прав власника від порушень, які не поєднані з позбавленням володіння (негаторний позов). Виключення майна з опису. Захист прав власника, якого було реабілітовано або виправдано за звинуваченням у скоєні злочину.

Визнання незаконними правових актів органів державного управління, які порушують права власника. Захист права власності зобов'язально-правовими позовами.

Тема 15. Загальні положення про речові права на чуже майно.

Право володіння чужим майном.

Види юридичних прав на чуже майно. Захист речових прав на чуже майно. Суб'єкти права володіння чужим майном. Виникнення права власності. Припинення права власності. Обов'язок недобросовісного володільця негайно повернути майно особі, яка має на нього право власності чи інше право або яка є добросовісним володільцем.

Поняття користування чужим майном. Встановлення сервітуту. Зміст сервітуту. Право користування чужою земельною ділянкою або іншим нерухомим майном. Право членів сім'ї власника на користування цим житлом. Припинення сервітуту.

Підстави виникнення права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб. Строк договору про надання права користування цією земельною ділянкою. Права та обов'язки власника. Права та обов'язки землекористувача. Припинення права користування земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб.

Підстави виникнення права користування чужою земельною ділянкою для забудови. Права та обов'язки власника земельної ділянки. Наданої для забудови. Права та обов'язки землекористувача. Припинення права користування земельною ділянкою для забудови. Правові наслідки припинення права користування земельною ділянкою.

Розділ 4. Право інтелектуальної власності.

Тема 16. Загальні положення про право інтелектуальної власності

Поняття творчої діяльності та інтелектуальної власності. Загальні риси цивільно-правового регулювання відносин, пов'язаних з творчою діяльністю. Відмінності в цивільно-правовому регулюванні відносин, пов'язаних з творчою діяльністю.

Суб'єкти права інтелектуальної власності. Підстави виникнення прав інтелектуальної власності. Особисті немайнові права та майнові права інтелектуальної власності. Строк чинності прав інтелектуальної власності. Захист права інтелектуальної власності.

Тема 17. Авторське право та суміжні права

Поняття та значення авторського права. Принципи авторського права. Законодавство про авторські права. Міжнародна охорона авторських прав.

Об'єкти авторського права та їх ознаки. Види творів, які охороняються авторським правом. Оригінальні та залежні твори. Суб'єкти авторського права. Автори та співавтори. Авторські права юридичних осіб та держави. Майнові та особисті права авторів. Межі авторського права та строки його дії. Суміжні авторські права. Використання творів авторів іншими особами. Правовий режим службових творів. Цивільно – правовий захист авторських прав.

Право інтелектуальної власності на наукове відкриття.

Тема 18. Право промислової власності

Поняття прав на винахід. Законодавство про винахідництво. Об'єкти права на винахід. Поняття та ознаки винаходу. Правова охорона винаходу. Суб'єкти права на винахід. Винахідники, правонаступники та інші особи як суб'єкти винахідницького права.

Оформлення прав на винахід. Розгляд заявки та видача патенту. Формула винаходу. Права патентоволодільця та їх цивільно-правовий захист.

Поняття та правова охорона корисних моделей.

Поняття та ознаки промислових зразків. Суб'єкти права на промисловий зразок. Права авторів промислових зразків та форми їх охорони.

Право інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми.

Право на раціоналізаторську пропозицію.

Тема 19. Право інтелектуальної власності на комерційне найменування.

Право на торгівельну марку для товарів та послуг. Функції торгівельних марок для товарів та послуг і їх використання. Оформлення права на промисловий

зразок і на торгівельну марку (знак обслуговування). Цивільно – правовий захист права автора промислового зразка та прав володільця торговельної марки.

Право інтелектуальної власності на комерційне найменування. Право інтелектуальної власності на географічне зазначення. Право інтелектуальної власності на комерційну таємницю.

Розділ 5. Zobov'язальне право

Тема 20. Поняття та види zobov'язань в цивільному праві.

Zobov'язальне право та його система. Основні тенденції розвитку zobov'язального права. Основні види zobov'язань. Підстави виникнення zobov'язань.

Сторони в zobov'язаннях. Множинність осіб у zobov'язаннях. Zobov'язання за участю третіх осіб. Солідарні та дольові zobov'язання. Переміна осіб у zobov'язаннях. Уступка вимоги. Переведення боргу. Поняття регресних zobov'язань.

Підстави припинення zobov'язання. Припинення zobov'язання виконанням, зарахуванням зустрічних вимог, у разі заміни кредитора, за домовленістю сторін, прощенням боргу, поєднанням боржника і кредитора в одній особі, неможливістю його виконання, смертю фізичної особи, ліквідацією юридичної особи.

Тема 21. Виконання zobov'язань.

Поняття та значення виконання zobov'язань. Основні принципи та способи виконання zobov'язань. Принципи належного виконання zobov'язань. Поняття їх належного виконання.

Виконання обов'язку боржника іншою особою. Виконання zobov'язання частинами. Строк (термін) виконання zobov'язання. Дострокове виконання zobov'язання. Місце виконання zobov'язання. Валюта виконання грошового zobov'язання. Черговість погашення вимог за грошовими zobov'язаннями. Зустрічне виконання zobov'язання. Солідарне zobov'язання та солідарна вимога кредиторів. Солідарний обов'язок боржника. Підтвердження виконання zobov'язання.

Тема 22. Забезпечення виконання zobov'язань.

Поняття, види та значення забезпечення виконання zobov'язань. Неустойка та її види. Законна та договірна неустойки. Штрафна, залікова, альтернативна та виключна неустойка. Співвідношення неустойки та збитків.

Порука. Відповідальність поручителя. Права поручителя, який виконав zobov'язання. Припинення поруки.

Гарантія. Поняття та строк дії обов'язки гаранта. Відмінність гарантії від поруки.

Завдаток. Відмінність завдатку від авансу.

Застава та її види. Особливості іпотеки. Заклад. Застава цінних паперів, товарів в обороті. Застава майнових прав. Права та обов'язки заставодавця та заставодержателя. Форма застави. Правові наслідки невиконання zobov'язання,

забезпеченого заставою. Звернення стягнення на предмет застави. Реалізація предмету застави. Притримання. Припинення застави.

Притримання як засіб забезпечення зобов'язань.

Поняття та підстави припинення зобов'язань.

Тема 23. Правові наслідки порушення зобов'язання. Відповідальність за порушення зобов'язання.

Порушення зобов'язання. Правові наслідки порушення зобов'язання. Прострочення божника. Прострочення кредитора. Вина як підстава відповідальності за порушення зобов'язання. Одностороння відмова від зобов'язання. Підстави звільнення від відповідальності за порушення зобов'язання. Субсидіарна відповідальність. Відшкодування збитків, завданих порушенням зобов'язання. Збитки і неустойки.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	СРС		л	п	лаб.	інд.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Вступ до цивільного права												
Тема 1. Цивільне право – галузь сучасного права	7	1	2			4	11	1				10
Тема 2. Поняття і зміст цивільних правовідносин	10	1	2			7	10					10
Тема 3. Підстави виникнення цивільних прав та обов'язків. Здійснення цивільних прав та виконання обов'язків.	12	2	3			7	10					10
Тема 4. Фізичні особи як суб'єкти цивільних прав і обов'язків.	11	2	2			7	11	1				10
Тема 5. Юридичні особи як суб'єкти цивільних прав і обов'язків. Їх види.	12	2	3			7	14	1	1			12
Тема 6. Об'єкти цивільних правовідносин.	10	2	2			6	11	1				10

Разом за Розділом 1	62	10	14			38	67	4	1			62
Розділ 2. Особливості правочинів та представництва. Строки та терміни. Позовна давність												
Тема 7. Правочини.	10	2	2			6	12	1	1			10
Тема 8. Визначення та обчислення строків. Позовна давність.	9	1	2			6	11	1				10
Тема 9. Поняття, види та захист особистих немайнових прав.	9	1	2			6	10					10
Разом за Розділом 2	28	4	6			18	33	2	1			30
Розділ 3. Право власності та інші речові прав												
Тема 10. Загальні положення про право власності.	9	2	2			5	7	1	1			5
Тема 11. Набуття права власності та припинення права власності.	8	1	2			5	7	1				6
Тема 12. Право спільної власності	8	1	2			5	7	1				6
Тема 13. Право власності на землю та житло.	8	1	2			5	7	1				6
Тема 14. Захист права власності.	8	1	2			5	7	1				6
Тема 15. Загальні положення про речові права на чуже майно. Право володіння чужим майном.	9	2	2			5	7	1				6
Разом за Розділом 3	50	8	12			30	42	6	1			35
Розділ 4. Право інтелектуальної власності.												
Тема 16. Загальні положення про право інтелектуальної власності	8	1	2			5	7		1			6
Тема 17. Авторське право та суміжні права	7	1	1			5	6					6

Тема 18. Право промислової власності	7	1	1			5	7					7
Тема 19. Право інтелектуальної власності на комерційне позначення.	7	1	1			4	7					7
Разом за Розділом 4	29	4	5			19	27		1			26
Розділ 5. Zobов'язальне право												
Тема 20. Поняття та види zobов'язань в цивільному праві.	6	1	1			5	7					7
Тема 21. Виконання zobов'язань.	6	1	1			5	7					7
Тема 22. Забезпечення виконання zobов'язань.	6	1	1			5	7					7
Тема 23. Правові наслідки порушення zobов'язання. Відповідальність за порушення zobов'язання.	5	1				5	7					7
Разом за Розділом 5	23	4	3			20	24	2				24
Усього годин	195	30	40			125	195	12	4			179
ІНДЗ												
ІНДЗ			-	-		-			-	-	-	
Усього годин												
	195	30	40			125	195	12	4			179

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекційних занять

4.1.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Цивільне право – галузь сучасного права	1
2	Тема 2. Поняття і зміст цивільних правовідносин	1
3	Тема 3. Підстави виникнення цивільних прав та обов'язків. Здійснення цивільних прав та виконання обов'язків.	2
4	Тема 4. Фізичні особи як суб'єкти цивільних прав і обов'язків.	2
5	Тема 5. Юридичні особи як суб'єкти цивільних прав і обов'язків. Їх види.	2
6	Тема 6. Об'єкти цивільних правовідносин.	2
7	Тема 7. Правочини.	2

8	Тема 8. Визначення та обчислення строків. Позовна давність.	1
9	Тема 9. Поняття, види та захист особистих немайнових прав	1
10	Тема 10. Загальні положення про право власності.	2
11	Тема 11. Набуття права власності та припинення права власності.	1
12	Тема 12. Право спільної власності	1
13	Тема 13. Право власності на землю та житло.	1
14	Тема 14. Захист права власності.	1
15	Тема 15. Загальні положення про речові права на чуже майно. Право володіння чужим майном.	2
16	Тема 16. Загальні положення про право інтелектуальної власності	1
17	Тема 17. Авторське право та суміжні права	1
18	Тема 18. Право промислової власності	1
19	Тема 19. Право інтелектуальної власності на комерційне позначення.	1
20	Тема 20. Поняття та види зобов'язань в цивільному праві.	1
21	Тема 21. Виконання зобов'язань.	1
22	Тема 22. Забезпечення виконання зобов'язань.	1
23	Тема 23. Правові наслідки порушення зобов'язання. Відповідальність за порушення зобов'язання.	1
	Разом	30

4.1.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Цивільне право – галузь сучасного права	1
2	Тема 4. Фізичні особи як суб'єкти цивільних прав і обов'язків.	1
3	Тема 5. Юридичні особи як суб'єкти цивільних прав і обов'язків. Їх види	1
4	Тема 6. Об'єкти цивільних правовідносин.	1
5	Тема 7. Правочини.	1
6	Тема 8. Визначення та обчислення строків. Позовна давність.	1
7	Тема 10. Загальні положення про право власності.	1
8	Тема 11. Набуття права власності та припинення права власності.	1
9	Тема 12. Право спільної власності	1
10	Тема 13. Право власності на землю та житло.	1
11	Тема 14. Захист права власності	1
12	Тема 15. Загальні положення про речові права на чуже майно. Право володіння чужим майном.	1
13	Тема 16. Загальні положення про право інтелектуальної власності	1
	Разом	16

4.2. Теми семінарських (практичних) занять

4.2.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Цивільне право – галузь сучасного права	1
2	Тема 2. Поняття і зміст цивільних правовідносин	2
3	Тема 3. Підстави виникнення цивільних прав та обов'язків. Здійснення цивільних прав та виконання обов'язків.	3
4	Тема 4. Фізичні особи як суб'єкти цивільних прав і обов'язків.	2
5	Тема 5. Юридичні особи як суб'єкти цивільних прав і обов'язків. Їх види.	3
6	Тема 6. Об'єкти цивільних правовідносин.	2
7	Тема 7. Правочини.	2
8	Тема 8. Визначення та обчислення строків. Позовна давність.	2
9	Тема 9. Поняття, види та захист особистих немайнових прав	2
10	Тема 10. Загальні положення про право власності.	2
11	Тема 11. Набуття права власності та припинення права власності.	2
12	Тема 12. Право спільної власності	2
13	Тема 13. Право власності на землю та житло.	2
14	Тема 14. Захист права власності.	2
15	Тема 15. Загальні положення про речові права на чуже майно. Право володіння чужим майном.	2
16	Тема 16. Загальні положення про право інтелектуальної власності	2
17	Тема 17. Авторське право та суміжні права	1
18	Тема 18. Право промислової власності	1
19	Тема 19. Право інтелектуальної власності на комерційне позначення.	1
20	Тема 20. Поняття та види зобов'язань в цивільному праві.	1
21	Тема 21. Виконання зобов'язань.	1
22	Тема 22. Забезпечення виконання зобов'язань.	1
	Разом	40

4.2.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 5. Юридичні особи як суб'єкти цивільних прав і обов'язків. Їх види.	1
2	Тема 7. Правочини	1
3	Тема 10. Загальні положення про право власності.	1
4	Тема 16. Загальні положення про право інтелектуальної власності	1
	Разом	4

4.3. Теми лабораторних занять

4.3.1 денна форма навчання

Не передбачено

4.3.2 заочна форма навчання

Не передбачено

4.4. Завдання для самостійної роботи

4.4.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Цивільне право – галузь сучасного права	4
2	Тема 2. Поняття і зміст цивільних правовідносин	7
3	Тема 3. Підстави виникнення цивільних прав та обов'язків. Здійснення цивільних прав та виконання обов'язків.	7
4	Тема 4. Фізичні особи як суб'єкти цивільних прав і обов'язків.	7
5	Тема 5. Юридичні особи як суб'єкти цивільних прав і обов'язків. Їх види.	7
6	Тема 6. Об'єкти цивільних правовідносин.	6
7	Тема 7. Правочини.	6
8	Тема 8. Визначення та обчислення строків. Позовна давність.	6
9	Тема 9. Поняття, види та захист особистих немайнових прав	6
10	Тема 10. Загальні положення про право власності.	5
11	Тема 11. Набуття права власності та припинення права власності.	5
12	Тема 12. Право спільної власності	5
13	Тема 13. Право власності на землю та житло.	5
14	Тема 14. Захист права власності.	5
15	Тема 15. Загальні положення про речові права на чуже майно. Право володіння чужим майном.	5
16	Тема 16. Загальні положення про право інтелектуальної власності	5
17	Тема 17. Авторське право та суміжні права	5
18	Тема 18. Право промислової власності	5
19	Тема 19. Право інтелектуальної власності на комерційне позначення.	4
20	Тема 20. Поняття та види зобов'язань в цивільному праві.	5
21	Тема 21. Виконання зобов'язань.	5
22	Тема 22. Забезпечення виконання зобов'язань.	5
23	Тема 23. Правові наслідки порушення зобов'язання. Відповідальність за порушення зобов'язання.	5
	Разом	125

4.4.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Цивільне право – галузь сучасного права	10
2	Тема 2. Поняття і зміст цивільних правовідносин	10
3	Тема 3. Підстави виникнення цивільних прав та обов'язків. Здійснення цивільних прав та виконання обов'язків.	10
4	Тема 4. Фізичні особи як суб'єкти цивільних прав і обов'язків.	10
5	Тема 5. Юридичні особи як суб'єкти цивільних прав і обов'язків. Їх види.	12
6	Тема 6. Об'єкти цивільних правовідносин.	10
7	Тема 7. Правочини.	10
8	Тема 8. Визначення та обчислення строків. Позовна давність.	10
9	Тема 9. Поняття, види та захист особистих немайнових прав	10
10	Тема 10. Загальні положення про право власності.	5
11	Тема 11. Набуття права власності та припинення права власності.	6
12	Тема 12. Право спільної власності	6
13	Тема 13. Право власності на землю та житло.	6
14	Тема 14. Захист права власності.	6
15	Тема 15. Загальні положення про речові права на чуже майно. Право володіння чужим майном.	6
16	Тема 16. Загальні положення про право інтелектуальної власності	6
17	Тема 17. Авторське право та суміжні права	6
18	Тема 18. Право промислової власності	7
19	Тема 19. Право інтелектуальної власності на комерційне позначення.	7
20	Тема 20. Поняття та види зобов'язань в цивільному праві.	7
21	Тема 21. Виконання зобов'язань.	7
22	Тема 22. Забезпечення виконання зобов'язань.	7
23	Тема 23. Правові наслідки порушення зобов'язання. Відповідальність за порушення зобов'язання.	7
	Разом	179

4.5.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Не передбачено

4.6. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни «Цивільне право» передбачено комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяє розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи навчання. Це – комп'ютерна підтримка освітнього процесу,

впровадження інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань, кейс-метод, проектний метод тощо).

За джерелами знань на заняттях використовуються словесні (розповідь, бесіда, лекція) та практичні методи.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються проблемно-інформаційний, проектно-пошуковий, дослідницький методи.

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

1) Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
- наочні (презентація, демонстрування);
- практичні методи (практичні завдання).

2) Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід;
- навчальної дискусії.

3) Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;
- рецензування відповідей.

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти.

Порядок та критерії виставлення балів

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути:

- екзамен;
- стандартизовані тести;
- наскрізні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- розрахункові роботи;
- завдання на лабораторному обладнанні, реальних об'єктах тощо;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Використовуються такі методи контролю (усний, письмовий), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.

Поточний контроль. *Завданням поточного контролю є* перевірка розуміння та засвоєння певної частини учбового матеріалу, рівня сформованості

навичок, умінь самостійно опрацьовувати навчальний матеріал, здатності осмислити зміст теми.

Об'єктами поточного контролю знань студента є систематичність та активність роботи на заняттях; виконання завдань для самостійної роботи. Оцінюванню можуть підлягати: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних/семінарських заняттях; активність при обговоренні питань практичного/семінарського/лабораторного заняття; результати тестування тощо.

У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.

Підсумковий контроль. **Завданням підсумкового контролю** є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, умінь сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

4.8. Перелік програмових питань для самоконтролю:

1. Дуалізм приватного права в континентальних правових системах.
2. Цивільне право як наука.
3. Кодифікація цивільного законодавства України (історичний аспект).
4. Принцип неприпустимості зловживання правом в цивільному праві України.
5. Закони як джерела цивільного права України.
6. Дія цивільного законодавства в часі, в просторі та за колом осіб.
7. Поняття та класифікація цивільних правовідносин.
8. Особисті немайнові відносини, що регулюються цивільним правом.
9. Підстави виникнення цивільних прав та обов'язків.
10. Елементи цивільних правовідносин.
11. Цивільна правосуб'єктність фізичних осіб.
12. Опіка та піклування в цивільному праві: порівняльна характеристика.
13. Правочиноздатність фізичних осіб у віці до 18 років.
14. Цивільно-правовий статус малолітніх осіб.
15. Інститут юридичної особи в цивільному праві.
16. Система юридичних осіб приватного права в цивільному праві України.
17. Припинення діяльності юридичної особи.
18. Держава як учасник цивільних правовідносин.
19. Об'єкти цивільних прав: загальна характеристика.
20. Правовий режим рухомих речей в цивільному праві.
21. Правовий режим цінних паперів як об'єктів цивільних правовідносин.
22. Недійсні правочини: поняття, види та правові наслідки їх недійсності.
23. Правочини з дефектами волі.
24. Поняття та види строків в цивільному праві.
25. Представництво за довіреністю.
26. Судовий захист цивільних прав.
27. Поняття, функції та види цивільно-правової відповідальності.

28. Поняття та система особистих немайнових прав фізичних осіб.
29. Право на інформацію як особисте немайнове право фізичної особи.
30. Цивільно-правові способи захисту честі, гідності та ділової репутації.
31. Підстави припинення права власності.
32. Поняття та ознаки речових прав.
33. Витребування майна з чужого незаконного володіння (віндикаційний позов).
34. Спільна власність за законодавством України.
35. Суперфіцій як речове право на чуже майно.
36. Міжнародні договори як джерело права інтелектуальної власності України.
37. Похідні твори як об'єкт права інтелектуальної власності.
38. Захист авторських прав в мережі Інтернет.
39. Географічне зазначення як об'єкт права інтелектуальної власності.
40. Комерційна таємниця як об'єкт права інтелектуальної власності.

4.9. Схема нарахування балів, які отримують студенти

Приклад для заліку

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальне завдання										Сума
Розділ 1					Розділ 2				Контроль на робота	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	20	35

T1, T2 ... T7 – теми розділів.

Приклад для екзамену

Поточне тестування та самостійна робота														Конт роль на робота	СР	Р а з о м	Екзамен	Сума
Розділ 3					Розділ 4					Розділ 5								
T 10	T 11	T 12	T 13	T 14	T 15	T 16	T 17	T 18	T 19	T 20	T 21	T 22	T 23			60	40	
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	8	10			

T1, T2 ... T6 – теми розділів.

Приклад за виконання курсового проєкту (роботи)

Пояснювальна записка	Ілюстративна частина	Захист роботи	Сума
до _60__	до _10__	до _30__	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73		
60-63	задовільно	
35-59	незадовільно	незараховано
1-34	незадовільно	незараховано

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Рекомендована література

1. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. Верховна Рада України: [сайт]. URL: <http://surl.li/bisl>
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року. Дата оновлення 01.08.2022. URL: <http://surl.li/kixz>
3. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року. Дата оновлення 01.08.2022. URL: <http://surl.li/ggsmi>
4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року. Дата оновлення 01.01.2022. URL: <http://surl.li/ggsnm>
5. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року. Дата оновлення 19.07.2022. URL: <http://surl.li/ggsoi>
6. Мічурін Є.О., Шишка О.Р. Цивільне право. Альбом схем / За ред. Є.О. Мічуріна. Вид. 4-те, перероб. і доп. Х.: Фактор, 2013. 464 с.
7. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України / За заг. ред. Бобрика В.І. К.: «Центр учбової літератури», 2016. 784 с.
8. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України : у 2-х т. / [Дзера О. В., Кузнєцова Н. С., Заїка Ю. О. та ін.] ; за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцової, В. В. Луця. [5-е вид., перероб. і допов.]. К. : Юрінком Інтер, 2013. Т. II. 1090 с.
9. Ромовська З.В. Українське цивільне право. Загальна частина: Академічний курс: Підручник. 3-тє вид., допов. К.: «ВД» Дакор», 2013. 672 с.
10. Харитонов, Є. О. Цивільне право України : підручник. 3-е вид., перероб. і допов. К. : Істина, 2013. 806 с.
11. Цивільне право України : Загальна частина : підручник / Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка; за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцової, Р. А. Майданика. 5-те вид., стер. Київ : Юрінком Інтер, 2017. 976 с.
12. Цивільне право: підручник: у 2 т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М. Баранова, М.В. Домашенко та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. СпасивоФатєєвої, В.Л. Яроцького. 2-ге вид., переробл. та допов. Х.: Право, 2014. Т.1. 656 с.
13. Цивільне право України: Договірні та недоговірні зобов'язання : підручник / [Бичкова С. С. та ін.] ; за заг. ред. С. С. Бичкової ; М-во освіти і науки України. 3-тє вид., змін. та допов. Київ : Правова єдність : Алерта, 2014. 495 с.

14. Цивільне право : підручник : у 2 т. / М-во освіти і науки України, Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого"; за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. 2-ге вид., переробл. та доповн. Х. : Право, 2014.

15. Цивільне право України: Загальна частина / За ред. професорів І.А. Бірюкова і О.Ю. Заїки. К.: Алерта, 2014. 510 с.

16. Цивільне право України: підручник. 2-е вид., перероб. і доп. У 2 частинах / за ред. проф. Р.Б. Шишки (кер. авт. кол.), Ч. 1. Загальна. К.: Видавництво Ліра-К, 2018. 736 с.

17. Сокурєнко О.А. Правова природа безготівкових грошей у сучасній науці та юридичній практиці. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». 2017. С.119-125.

18. Цивільне право (загальна частина) : навч. посібник / О.В. Кіріяк, Ю.П. Пацурківський, М.М. Гудима-Підвербецька. Чернівці : Чернівецьк. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 304 с.

19. Цивільне право України (Особлива частина) (у схемах та таблицях): навч. посіб. Львів: Растр-7, 2021. 467 с.

20. Цивільне право. Альбом схем : навч. посіб. : у 2 ч. Ч. 1 / Є. О. Мічурін, О. Р. Шишка. Вид. 6-те, перероб. Харків : Право, 2022. 220 с.

21. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. / [О. Є. Аврамова, А. С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін.] ; за заг. ред. С. О. Сліпченка, О. Л. Зайцева ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 332 с.

22. Цивільне право: практикум / Р. Я. Демків, І. М. Євхутич, Т. В. Курило, В. О. Кучер, В. М. Парасюк; за ред. В. О. Кучера. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. Ч. 2. 208 с.

Допоміжна література

1. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. Дата оновлення 01.12.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14/ed20211201#Text>

2. Про приватизацію державного житлового фонду: Закон України від 19 червня 1992 р. № 2482-ХІІ. . Дата оновлення 25.07.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2482-12#Text>

3. Про приватизацію державного і комунального майна: Закон України від 18 січня 2018 р. № 2269-VIII. Дата оновлення 01.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2269-19/ed20220701#Text>

4. Про свободу совісті та релігійні організації: Закон України від 23 квітня 1991 р. № 987-ХІІ. Дата оновлення 15.03.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987-12#Text>

5. Про нотаріат: Закон України від 2 вересня 1993 р. № 3425-ХІІ. Дата оновлення 15.12.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12/ed20211215#Text>

6. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15 травня 2003 р. № 755-IV. Дата оновлення 26.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15/ed20220726#Text>

7. Про господарські товариства: Закон України від 19 вересня 1991 р. № 1576-XII. Дата оновлення 03.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12/ed20200703#Text>
8. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 6 лютого 2018 р. № 2275-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 13. Ст. 69.
9. Про акціонерні товариства: Закон України від 17 вересня 2008 р. № 514-VI. Дата оновлення 06.10.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17/ed20211006#Text>
10. Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 1 липня 2010 р. № 2398-VI. Дата оновлення 02.04.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2398-17/ed20220402#Text>
11. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11 грудня 2003 р. № 1382-IV. Дата оновлення 21.03.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1382-15/ed20220321#Text>
12. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. Дата оновлення 10.07.22. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14/ed20220710#Text>
13. Про затвердження Порядку провадження торговельної діяльності та правила торговельного обслуговування населення : Постановою Кабінету Міністрів України від 15 червня 2006 р. № 833. *Офіційний вісник України*. 2006. № 25. Ст. 1818.
14. Про затвердження Правил перевезення пасажирів, багажу, вантажобагажу та пошти залізничним транспортом України : Наказ Міністерства транспорту від 27 грудня 2006 р. № 1196. *Офіційний вісник України*. 2007. № 26. Ст. 51.
15. Про затвердження Правил продажу товарів на замовлення та поза торговельними або офісними приміщеннями : Постанова Кабінету Міністрів України від 19 квітня 2007 р. № 103. *Офіційний вісник України*. 2007. № 80. Ст. 52.
16. Про затвердження Правил роздрібної торгівлі непродовольчими товарами : Наказ Міністерства економіки України від 19 квітня 2007 р. № 104. *Офіційний вісник України*. 2007. № 86. Ст. 197.
17. Про затвердження Правил торгівлі у розстрочку фізичним особам : Постанова Кабінету Міністрів України від 30 березня 2011 р. № 383. *Офіційний вісник України*. 2011. № 28. Ст. 1167.
18. Про заставу: Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2654-XII. Дата оновлення 06.10.21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2654-12/ed20211006#Text>
19. Про іпотеку: Закон України від 5 червня 2003 р. № 898-IV. Дата оновлення 17.03.22. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-15/ed20220317#Text>
20. Про ціни і ціноутворення: Закон України від 21 червня 2012 р. № 5007-VI. Дата оновлення 16.04.22. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5007-17/ed20220416#Text>

21. Сокурєнко О.А. Правова природа безготівкових грошей у сучасній науці та юридичній практиці. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». 2017. С.119-125.

22. Сокурєнко О.А. Інтеграція правової системи України в Європейський простір: стан та шляхи розвитку: колективна монографія. Кропивницький: Полімед-Сервіс, 2018. С. 337.

23. Сокурєнко О.А. Нерухомість як окремий об'єкт майна. Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми національного законодавства». 15 листопада 2017 року. Кропивницький, 2017. С. 51-54.

24. Сокурєнко О.А. Розвиток національного права в контексті інтеграції в Європейський правовий простір: Монографія інституту Європейської інтеграції «Розвиток національного права в контексті інтеграції в Європейський правовий простір», Варшава 2018. с.182-203.

25. Сокурєнко О.А. Інтеграція правової системи України в Європейський простір: стан та шляхи розвитку: колективна монографія. Кропивницький: Полімед-Сервіс, 2018. С.337.

26. Сокурєнко О.А Цивільно-правова та адміністративна відповідальність за порушення законодавства про пенсійне забезпечення. . Наукові записки. Серія: Право / Ред. кол.: Є.Ю.Соболь, В.Г.Гриценко, О.В.Батанов та ін. Випуск 11. 2021. с.29-32

Інформаційні ресурси (перелік інформаційних ресурсів)

1. <https://www.rada.gov.ua/> - Офіційний веб-портал Верховної Ради України
2. <http://kmu.gov.ua> - Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України
3. <http://www.osvita.org.ua/> - Освітній портал
4. <http://studrada.com.ua/libonline> - Центральний юридичний портал України
5. <http://www.reyestr.court.gov.ua/> - Єдиний державний реєстр судових рішень
6. <http://www.nbuv.gov.ua/> - Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
7. <https://supreme.court.gov.ua/> - Офіційний веб-портал Верховного Суду

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральноукраїнському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка»